

Master- projekter er videns- motorer — nu skal vi have tændt dem

Hvert år skriver undervisere og ledere på ungdomsuddannelserne masterprojekter, hvor uddannelses- og ledelsesteori, praksiserfaringer og didaktisk og organisatorisk refleksion mødes i undersøgelser af virkelighedsnære problemstillinger. Disse projekter genererer ikke blot personlig viden, men rummer et kollektivt potentiale til at berige hele ungdomsuddannelsessektoren med vigtige indsigter: Potentialet for at dele erfaringer og løsninger, som kan inspirere undervisere og ledere på ungdomsuddannelserne.

I dette nummer præsenterer vi ti artikler, der formidler undersøgelser fra masterprojekter med relevans for undervisere og ledere, der ønsker indblik i og viden om didaktiske og ledelsesmæssige problemstillinger og udviklingsmuligheder.

På sin vis kan masteruddannelserne fungere som vidensmotorer i sektoren: Når masterstuderende undersøger undervisning, fag og ledelsestilgange eller afprøver didaktiske teorier og metoder og reflekterer over for eksempel undervisningen eller elevers deltagelse, opstår der en praksisnær viden, som med fordel kan spredes og anvendes bredt. Her handler det ikke kun om viden og udvikling for den enkelte eller én skole, men om en fælles interesse for bedre undervisning, stærkere skolekultur og mere meningsfuld ledelse.

I et nyt samarbejde mellem Center for Gymnasie- og Erhvervsuddannelsesforskning ved SDU og magasinet *Gymnasieforskning* lancerer vi derfor denne skriftserie, der er med til at give masterprojekterne en tydeligere stemme i sektoren. Det handler om at bringe viden i spil og bidrage med indsigter, der kan være til glæde for hele sektoren, og som forhåbentligt kan danne grundlag for videre refleksion og dialog om undervisning, ledelse og skolekultur. Artiklerne i skriftserien omsætter således fund og undersøgelser fra masterprojekterne til indsigter, som kan bidrage direkte til undervisningspraksis, ledelsesstrategier og didaktisk innovation.

Flere af masterprojekterne udfolder didaktiske perspektiver, der rækker langt ind i klasselokalet. Masterne undersøger, hvordan elevinddragelse, kreativitet, sensorisk engagement og undervisningsdifferentiering fx kan styrke både faglighed og trivsel. Artiklerne viser,

at læreres valg af arbejdsformer, deltagelsesmuligheder og skolekultur har afgørende betydning for elevernes oplevelser og faglige udvikling. Ved at fremhæve konkrete undersøgelser og refleksioner over didaktisk design bidrager skriftserien til at udbrede kvalificeret undervisningspraksis og refleksioner over ledelsespraksisser. Herigennem udvides ikke blot lærernes repertoire, men også deres forståelse af, hvordan undervisning påvirker og formes af elevernes perspektiver.

Flere artikler adresserer komplekse strukturelle, organisatoriske og didaktiske forhold: Præstationsforventninger, elevtrivsel, deltagelsesmuligheder, ledelsesroller og marginalisering. Der tegner sig tværgående temaer som faglig trivsel, strategisk kommunikation, skolekultur og elevfællesskaber. Her fungerer masterprojekterne som pejlemærker for det udviklingsarbejde, der allerede pågår på mange skoler, og som kan styrkes yderligere igennem deling af viden. Man kan anskue det således, at masteruddannelsernes styrke ligger i det dobbelte blik, der udgøres af uddannelsernes forskningsbaserede tilgang kombineret med en bred praksiserfaring. Det genererer en viden, der både er konkret anvendeligt og bidrager til faglige diskussioner – og derfor er skriftserien ikke blot en udgivelse, men en invitation til deltagelse, refleksion og dialog.

Tematiske koblinger: Hvad tegner sig i uddannelsessektoren?

På tværs af de ti artikler i denne skriftserie, der hver især har undersøgelser og interesser, der står i egen ret, tegner der sig fem tematiske fokuseringer:

Trivsel: Artiklerne om seksualundervisning, æstetisk læring, stemning og præstationsforventninger peger på behovet for trygge læringsmiljøer, hvor trivsel prioriteres, både socialt, emotionelt og fagligt.

Praksisnær undervisning med et sanseligt engagement: Flere undersøgelser fremhæver, hvordan kropslige, sanselige, æstetiske og kreative dimensioner af læring skaber dybere forståelse og engagement, fx i tysk, naturfag og værkstedsarbejde.

Overgange og uddannelsesmobilitet: Undersøgelsen af HF/VUC-elevens overgang til pædagoguddannelsen >

"Derfor er skriftserien ikke blot en udgivelse, men en invitation til deltagelse, refleksion og dialog."

peger på behovet for en triadisk tilgang, som fokuserer på studiekompetencer, professionsretning samt livsmestring. Vigtige pointer også i forhold til arbejdet med den kommende epx og måderne vi forstår erhvervs- og professionsrettede undervisning på.

Undervisning mellem krav og frihed: En del artikler undersøger, hvordan elever oplever samfundsmæssige og institutionelle krav, og hvordan undervisningen kan balanceres for at møde elevernes behov.

Ledelsens og lærernes rolle for meningsskabelse og didaktisk udvikling: Et par artikler adresserer, hvordan manglende retningslinjer og støtte til lærerne og hyppige ledelsesskift hæmmer meningsskabelse og praksisforankring af fx politiske tiltag.

Den følgende korte præsentation af de ti artikler giver forhåbentligt lysten til at læse mere udførligt i skriftserien.

Susan Pauli Petersen og Camilla Rye Jørgensen fra Egedal Gymnasium & HF skriver i artiklen *'Seksualundervisning i gymnasiet: En nødvendig – men udfordrende opgave'* om udfordringer og muligheder i at implementere seksualundervisning i gymnasiet ved at spørge seks rektorer om, hvad der hæmmer eller fremmer en vellykket implementering.

I artiklen *'Når jeg får ting i hænderne, ved jeg, at jeg kan finde ud af det, men det fik jeg ikke i folkeskolen'* af uddannelsesjournalist Lise Richter, undersøges betydningen af det æstetisk-praktiske arbejde på et FGU-værksted og hvordan sanselige praktiske oplevelser får betydning for trivsel og handlemuligheder.

Hvordan elever oplever præstationspres ift. andres krav og forventninger, undersøger Signe Corfitz, Ingrid Jespersens Gymnasieskole, i sin artikel *'Præstation og konkurrence'*. I artiklen præsenteres betydningen af klasseintern konkurrence og det deraf følgende trivselsarbejde.

Hvordan modelleringsaktiviteter i de naturvidenskabelige fag kan illustrere teoretisk viden, undersøger Anne Jensen, Københavns Åbne Gymnasium, i sin

artikel om *'Modellering: Broen mellem teori og praksis'*. Artiklen peger på betydningen af elevers aktive forståelse, udvikling og forbedring af modeller ift. en kobling til teoretisk faglig viden.

I *'Embodiment i fysikundervisning på STX – Betydningen af kongruens'* undersøger Pelle Bøgild, Sorø Akademis Skole, om, og hvordan, høj eller lav kongruens mellem kropslige bevægelser og fagligt indhold øger elevers faglige forståelse i fysik.

Hvordan HF på VUC kan facilitere også udfordrede HF-elevers overgange til pædagoguddannelsen, så vi imødekommer fremtidens store behov for uddannede pædagoger, undersøger Louise Holm Lytken, VUC Holstebro, og Rikke Thyssen Østergaard, Randers HF og VUC, i deres undersøgelse *'Fra overgang til undergang?'*.

Camilla Holmgaard Schmidt, Sct. Knuds Gymnasium, lytter til elevers forståelse af faglig trivsel, samt hvad der påvirker denne, og finder, at lærere kan påvirke faglig trivsel ved at skabe en tryk stemning i klasserummet og ved at styrke elevers deltagelsesmuligheder. Hun beskriver sine fund i artiklen *'Blik for faglig trivsel: Elevstemmer og didaktiske perspektiver'*.

I *'Ledelsesudfordringer og meningsskabelse i en erhvervsgymnasial kontekst'* undersøger Iben Lehmann Rasmussen, Hansenberg Tekniske Gymnasium, hvilken betydning hyppige ledelsesskift har for skolekulturen. Med et fokus på mellemlederrollen fokuserer hun på, hvordan erhvervsgymnasier håndterer politiske, økonomiske og pædagogiske krav i en kontekst af ledelsesskift.

Betydningen af skoletrivsel og elevindflydelse er i fokus i Linda Agerbo Møllers og Lise Corduas, Stenhus Gymnasium, artikel *'Skoletrivsel er noget, vi skaber sammen'*. Med et fokus på elevers og lederes fællesskabsforståelse undersøges vigtigheden af trykgerammer og indflydelse for at skabe betydningsfulde fællesskaber.

Maja Dinsen, Sankt Annæ Gymnasium, undersøger, om kreativitet i tyskundervisningen gør elever klogere, og hvordan lærere arbejder med kreativitet. I artiklen 'Kreativitet gør elever klogere' præsenteres, hvordan det kreative indbyder til flere deltagelsesmuligheder og engagement for eleverne, men også, at det kreative er udfordret af et manglende didaktisk sprog.

Vi håber, at I, kære læsere, med disse korte artikel-apetizere vil dykke ned i de enkelte undersøgelser og læse de udfoldede beskrivelser fra masternes projekter.

Vi vil gerne udtrykke vores største tak til bidragsyderne for det store arbejde med at omskrive masterprojekter til relevante, interessante og engagerede artikler. Det er en fornøjelse at kunne præsentere et tidsskrift, hvor faglig nysgerrighed, solide undersøgelser og skarp formidling mødes. Tak til jer!

God fornøjelse med læsningen!

Redaktionen

Anke Piekut, lektor ved Center for Gymnasie- og Erhvervsuddannelsesforskning, SDU
Peder Holm-Pedersen, udgiver og ansvarshavende chefredaktør af Gymnasieforskning